

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS
ĮMONIŲ ĮSTATYMO NR. I-722 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-1050(4) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS AKCINIŲ BENDROVIŲ
ĮSTATYMO NR. VIII-1835 37¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1051(4)**

2025 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2024 m. gruodžio 11 d. sprendimo Nr. SV-S-17 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 ir 2 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1050(4) ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo Nr. VIII-1835 37¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1051(4) (toliau kartu – Įstatymų projektai), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui juos tobulinti pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1.1. Įvertinus tai, kad Įstatymų projektuose siūloma sąvoka „laikotarpis“ yra lygiavertė sąvokai „kadencija“, tačiau sąvoka „kadencija“ įprastesnė įvairių įstaigų ir įmonių vadovų skyrimo teisinio reguliavimo srityje, pasiūlyti Įstatymų projektuose pakeisti sąvoką „laikotarpis“ į sąvoką „kadencija“ ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 37¹ straipsnį išdėstyti taip:

„1. Bendrovės, taip pat jos dukterinės bendrovės (toliau – grupė) vadovas priimamas į darbą 5 metų kadencijai. To paties asmens skyrimo tos pačios grupės vadovu kadencijų skaičius neribojamas.

2. Pasibaigus kadencijai, grupės vadovas gali būti renkamas kitai 5 metų kadencijai, atsižvelgiant į tai, ar grupės vadovo kadencijos laikotarpiu grupė pasiekė jai nustatytus veiklos tikslus. Sprendimą dėl esamo vadovo tinkamumo eiti pareigas kitai kadencijai priima bendrovės valdyba (jeigu valdyba nesudaroma, – stebėtojų taryba, o jeigu nesudaroma ir stebėtojų taryba, – visuotinis akcininkų susirinkimas), įvertinusi, ar praėjusį laikotarpį grupė pasiekė jai nustatytus veiklos tikslus. Grupės pasiektų veiklos tikslų atitiktis jai nustatytiems veikos tikslams vertinama grupės valdybos (jeigu valdyba nesudaroma, – stebėtojų tarybos, o jeigu nesudaroma ir stebėtojų taryba, – visuotinio akcininkų susirinkimo) nustatyta tvarka.

3. Jeigu grupės vadovas buvo išrinktas grupės valdybos nariu, atšaukus jį iš pareigų arba pasibaigus su juo sudarytai darbo sutarčiai kitais pagrindais, jis atšaukiamas ir iš grupės valdybos narių.“

Atitinkamai Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalis išdėstyti taip:

„1. Įmonės vadovas priimamas į darbą viešo konkurso būdu 5 metų kadencijai. To paties asmens skyrimo tos pačios įmonės vadovu laikotarpių skaičius neribojamas. Įmonės vadovas pradeda eiti pareigas nuo sprendime dėl jo paskyrimo nurodytos dienos. Kai įmonė steigiamą,

įmonės vadovu paskirtas asmuo pradeda eiti įmonės vadovo pareigas nuo įmonės įregistravimo dienos.

2. Pasibaigus kadencijai, įmonės vadovas savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos sprendimu gali būti skiriamas kitai 5 metų kadencijai, atsižvelgiant į tai, ar įmonės vadovo kadencijos laikotarpiu įmonė pasiekė jai nustatytus veiklos tikslus. Įmonės pasiektų veiklos tikslų atitiktį jai nustatytiems veiklos tikslams įvertina valstybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti valstybės institucija ar savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti savivaldybės vykdomoji institucija likus 3 mėnesiams iki vadovo kadencijos pabaigos. Įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, priėmusi sprendimą neskirti įmonės vadovo kitai kadencijai, likus 3 mėnesiams iki įmonės vadovo kadencijos pabaigos, organizuoja viešą konkursą įmonės vadovo pareigoms.“

1.2. Įstatymų projektuose nėra nustatytos taikymo nuostatos, kuriose būtų apibrėžtos bendrovės, kurios akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime, priklauso valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise, ir jos dukterinės įmonės, taip pat valstybės įmonės ir savivaldybės įmonės vadovų (toliau – įmonės vadovas), kurie pradėjo eiti pareigas iki Įstatymų projektais siūlomų pakeitimų įsigaliojimo, t. y. esant kadencijų skaičiaus apribojimo (ne daugiau kaip 2 kadencijų) teisiniam reguliavimui. Todėl pasiūlyti įmonių vadovų kadencijų skaičiaus apribojimo atsisakymą nustatyti palaipsniui, kad būtų įgyvendinti 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojusių Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 11 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-347 ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo Nr. VIII-1835 papildymo 37¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-356 tikslai, kuriais buvo siekiama ne ilgesnės kaip 10 metų (2 kadencijų) įmonių vadovų darbo trukmės. Taip pat pasiūlyti nustatyti, kad, 2025 m. liepos 1 d. įsigaliojus Įstatymų projektais teikiamiems įstatymams, įmonių vadovams, kurie iki jiems įsigaliojant eitų pareigas, kadencijų apribojimas būtų taikomas toliau, kol jie užbaigs savo kadencijas, bet ne ilgiau kaip iki 2028 m. sausio 1 d., t. y. praėjus 10 metų nuo įmonių vadovų kadencijų apribojimą nustatančių įstatymų įsigaliojimo, ir nustatyti Akcinių bendrovių įstatymo 37¹ straipsnio įsigaliojimo, įgyvendinimo ir taikymo nuostatas:

„1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2025 m. liepos 1 d.

2. Bendrovė, atsižvelgdama į šio įstatymo nuostatas, iki 2025 m. birželio 30 d. pakeičia įmonės įstatus.

3. Iki 2025 m. birželio 30 d. priimtam į darbą bendrovės, taip pat jos dukterinės bendrovės (toliau – grupė) vadovui taikomos iki 2025 m. birželio 30 d. galiojusios Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių 37¹ straipsnio nuostatos (grupės vadovas pareigas gali eiti ne daugiau kaip 2 kadencijas iš eilės, po kurių yra atšaukiamas iš pareigų), tačiau ne ilgiau kaip iki 2028 m. sausio 1 d.“

Atitinkamai nustatyti Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalių įsigaliojimo, įgyvendinimo ir taikymo nuostatas:

„1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2025 m. liepos 1 d.

2. Įmonė, atsižvelgdama į šio įstatymo nuostatas, iki 2025 m. birželio 30 d. pakeičia įmonės įstatus.

3. Iki 2025 m. birželio 30 d. priimtam į darbą įmonės vadovui taikomos iki 2025 m. birželio 30 d. galiojusios Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 11 straipsnio

1 ir 2 dalių nuostatos (įmonės vadovas pareigas gali eiti ne daugiau kaip 2 kadencijas iš eilės, po kurių yra atšaukiamas iš pareigų), tačiau ne ilgiau kaip iki 2028 m. sausio 1 d.“

2. Pritarimas įstatymų projektams iš esmės, t. y. įmonių vadovų 2 kadencijų iš eilės apribojimo atsisakymui, grindžiamas šiais motyvais ir argumentais:

2.1. Įmonių vadovų kadencijų apribojimą nustatančių įstatymų projektų aiškinamajame rašte (toliau – aiškinamasis raštas) nurodytos kadencijų apribojimo priežastys šiuo metu yra nebeaktualios ir iš esmės išnykusios – šiuo metu nebėra įmonių vadovų, dirbančių labai ilgą laiką (20 ir daugiau metų). Todėl galima teigti, kad teisinis reguliavimas, kuriuo buvo nustatytos įmonių vadovų kadencijos, pasiekė savo tikslus ir toliau jį taikyti netikslinga bei pakanka, kaip siūloma Įstatymų projektuose, kad vadovas būtų vertinamas pasibaigus kiekvienam jo 5 metų darbo laikotarpiui siekiant priimti sprendimą dėl jo tolesnio darbo kitą 5 metų laikotarpį.

2.2. Inicijuojant įmonių vadovų kadencijų apribojimą aiškinamajame rašte buvo argumentuojama, kad įmonių kolegialūs organai buvo nepakankamai stiprūs atlikti priežiūros funkcijas, skirti ar atleisti įmonių vadovus. Atitinkamai Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (toliau – EBPO) rekomendavo Lietuvai didinti įmonių valdybų efektyvumą, įtraukiant į jų sudėtį didesnę nepriklausomų narių skaičių, tačiau pažymėjo, kad kadencijų ribų nustatymas riboja valdybos autonomiją prižiūrint ir skiriant vadovus. Ir vėliau, kaip parodė 2018 metais parengta Lietuvos stojimo į EBPO peržiūros ataskaita (angl. *accession review report*) ir 2024 metais atliktos įstojimo peržiūros (angl. *post-accession review*), Lietuva pasiekė didelę pažangą įgyvendindama EBPO rekomendacijas narių skyrimo į įmonių valdybas srityje ir įmonių valdybos gali ženkliai efektyviau prižiūrėti, skirti ar atleisti įmonių vadovus.

2.3. Įmonių vadovų kadencijų nustatymas neįpareigoja įmonių kompetentingų kolegialių organų ar įmonės savininko teises įgyvendinančių institucijų atšaukti įmonės vadovą tik pasibaigus kadencijai, o paskirtajam įmonės vadovui – teisės dirbti iki kadencijos pabaigos, nes tiek Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas, tiek ir Akcinių bendrovių įstatymas įtvirtina galimybę bet kada atšaukti įmonės vadovą, atitinkamas atleidimo pagrindas nustatytas ir Lietuvos Respublikos darbo kodekse. Pažymėtina, kad kitų teisinių formų viešojo sektoriaus įstaigų vadovų nėra galimybės bet kada, lengvai, greitai ir be priežasties atšaukti. Atitinkamai negalima brėžti aiškos paralelės tarp viešojo sektoriaus įstaigos vadovų ir įmonių vadovų kadencijų – valstybės ar savivaldybės valdomų įmonių esminis tikslas nėra atlikti valdžios ar kitų savo esme panašias funkcijas, ir jeigu valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės veiklos rezultatai yra geri, jeigu tenkinami ir pasiekiami akcininko ar savininko keliami tikslai, tenkinami lūkesčiai, tokios įmonės vadovas gali dirbti ir labai ilgą laiką.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras